

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on tärkeä ja perusteltu, mutta koimme taiteen ja kulttuurin merkityksen olevan nykyisellään tekstissä turhan pienessä roolissa. Taiteen vapaus mainitaan tekstissä, mutta sen soisi olla osana myös otsikkoa eli "Suomi on sivistyksen, demokratian sekä tieteen ja taiteen vapauden edelläkävijä".

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteet ovat pääosin hyviä, mutta taiteellisen tutkimuksen rinnalle olisi tärkeä ottaa myös taiteellinen toiminta. Lisäksi toimenpide 'epäasiallisen vaikuttamisen' ehkäisyyn ja puuttumiseen liittyen kaipaa selvennystä.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Toivoisimme tavoitteessa korostettavan voimakkaammin koulutuksen saavutettavuutta esimerkiksi sosioekonomisesta tai havaitusta etnisestä taustasta huolimatta. Toivomme, että tavoitteessa mainittu lupaus, tai ehkä tarkemmin lupaus mahdollisuudesta, maksuttomaan korkeakoulututkintoon ei rajautuisi ainoastaan suomalaisille: kannamme huolta siitä, että lukuvuosimaksuilla on Suomen houkuttelevuuden kannalta tuhoisat seuraukset.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteissä on tärkeitä olennaisia sisältöjä esimerkiksi maininta korkeakoulutukseen osallistuvien taustojen monipuolistamisen eteen tehtävästä työstä. Osana tätä näemme, että koulutuksen tulisi olla opiskelijalle maksutonta myös EU/ETA-maiden ulkopuolelta tuleville ja hakemusmaksuista tulisi luopua. Nämä heikentävät taustojen monipuolisuutta. Tekoälyn käyttöön liittyvään vastuullisuuteen tulisi liittää tarkempi määritelmä vastuullisuudesta; puhutaanko taloudellisesta, sosiaalisesta vai ekologisesta vastuullisuudesta? Soisimme vastuullisuuden kattavan nämä kaikki ja eksplisiittisesti ilmaistuna.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

TKI-rahoituksen kriteereissä tulee kiinnittää huomiota myös niiden soveltumiseen taiteelliseen tutkimukseen. Toivoisimme tämän näkyvän osana tavoitetta. Vieraskielisen koulutuksen haku- ja valintamenettelyitä yhdenmukaistaessa on tärkeää kiinnittää huomiota myös eri maiden eri tasoihin lähtökohtiin riippuen esimerkiksi siitä miten samankaltainen maa on Suomen kanssa kulttuurisesti. On tärkeää, että yhdenmukaistaminen lisää yhdenvertaisuutta, eikä rakenteellista syrjintää. Maininta kaksikielisistä tutkinto-ohjelmista on hyvä. Niiden kohdalla tulisi huomioida kieliopintojen pituus ja vaatavuus, eli mahdollisesti pidentää kyseisiä tutkinto-ohjelmia oppimisen laadun varmistamiseksi.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Yritysyhteistyön ja tutkimustulosten kaupallistamisen yhteydessä tulisi aina korostaa sivistyksen, tieteen ja taiteen vapautta.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Koemme yksityisrahoitteisesta tutkimuksesta näin kriittikittömästi puhumisen ongelmalliseksi tänä aikana, kun esim. Yhdysvalloissa myöhäiskapitalistinen kehitys on ajanut tieteelliset instituutiot siihen, että tiedettä sensuroidaan ja rajataan, ja kärsijänä ovat tavalliset veronmaksajat. On tärkeää, että yksityisenkin rahoituksen kasvaessa ensimmäisen tavoitteen vapaus säilyy korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kulmakivenä.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Yksityisen rahoituksen monipuolistaminen ei voi vaarantaa yliopistojen tieteellisen ja taiteellisen toiminnan vapautta, itsenäisyyttä ja riippumattomuutta. On tärkeää, että korkeakouluja ei myöskään ajeta asian suhteen pakkorakoon.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Visiossa olisi hyvä huomioida suomalaisen korkeakoulutuksen laadun ja avoimuuden olevan olennainen osa Suomen imagoa maailmalla. Imagoa haavoittaa sisäänpäinkääntyneisyys, jota vain EU:n ulkopuolisille opiskelijoille suunnatut lukuvuosimaksut ilmaisevat. Suomessa opiskelleet kansainväliset opiskelijat luovat hedelmällistä maaperää kansainvälisille yhteistyölle ja sijoituksille. Ilman ulkopuolisia näkökulmia ajattelumme yksipuolistuu ja laiskistuu, ja nämä ovat teemoja, jotka näkyvät myös siinä kuuluisassa kasvussa ja kilpailukyvyssä. Kansainvälisestä akateemisesta yhteistyöstä puhuttaessa olisi suotavaa myös määritellä ne kriteerit, joilla yhteistyötä ollaan valmiita tekemään. Yhteistyötahojen tulisi olla maista, joissa kunnioitetaan ja vaalitaan teoin demokratiaa, ihmisoikeuksia sekä sääntöpohjaista maailmanjärjestystä. Taide tulisi nostaa tieteen rinnalle tasavertaiseksi korkeakoulutuksessa ja sitä koskevissa virallisissa asiakirjoissa. Kautta linjan puhuttaessa tieteellisestä toiminnasta ja tutkimuksesta tulisi taide mainita visiossa tasavertaisena jollei samassa lauseessa niin vähintään samassa tavoitteessa tai sen toimenpiteissä.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

- Tilannekuvaan soisi otettavan huomioon Kappas-hankkeiden 1&2 (OKM, JYU) tuottaman tutkitun tiedon: Aloittavista korkeakouluopiskelijoista puolella on verrattain heikot kriittisen ajattelun taidot, eikä tilanne taida merkittävästi parantua kandidivaiheen aikana.

- Tilannekuvassa esiintyvän "aliedustettujen ryhmien osuuden kasvattamista korkeakoulutuksessa" soisi näkyvän myös näillä sanoilla visiossa. Tämänhetkisessä versiossa visiossa ei esiinny sanoja "aliedustetut ryhmät".

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

-

Aaltio Mikko
Taideyliopiston ylioppilaskunta

Kärnä Jane
Taideyliopiston ylioppilaskunta